

NEW YORK TIMES BESTSELLER

ANNE LAMOTT

Malá vítězství

Neočekávané chvíle milosti

Kolekce vybraných esejů o naději, radosti a milosti.

ANNE LAMOTT

MALÁ VÍTĚZSTVÍ

Neočekávané chvíle milosti

SMALL VICTORIES

Copyright © 2014 Anne Lamott

All rights reserved

Všechna práva vyhrazena.

*Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.*

Překlad © Markéta Sadilová, 2017

Obálka © Jiří Miňovský – ARBE, 2017

© DOBROVSKÝ s.r.o., 2017

ISBN 978-80-7585-479-7 (pdf)

ANNE LAMOTT

MALÁ
VÍTĚZSTVÍ

Neočekávané chvíle milosti

Přeložila: Markéta Sadilová

*Mým báječným chlapíkům, Samovi, Jaxovi,
Stevovi, Johnovi a Tylerovi Lamottovým
a Masonu Reidovi.*

Bez Vás bych byla ztracená.

Pomalů klesají hlavičky růží.
Včela, jež celý den vláčela zlato,
bude spát v posteli se šesti úhly.

Na nebi jen stopy mraků,
pár posledních ptáků v letu
a obzor jako z akvarelu.

Bílá kočka kouká do zdi.
Koník v poli vstoje dřímá.

Zapálím svíčku na dřevěném stole.
Usrknu ze sklenky další lok vína.
Do rukou беру cibuli a nůž.

A minulost a budoucnost?
Nic než jediné dítě se dvěma různými maskami.

– *Billy Collins, „K večeru“*

ÚVOD

Čestné kolečko

Jestli máte pocit, že jste na dně, všechno vás rozčiluje a k tomu se topíte ve znuděné povýšenosti, ať vás ani nenapadne vyrazit na výlet s umírající kamarádkou. Protože ta vám to všechno pokazí.

Především o sobě možná vůbec nepřemýšlí jako o někom, kdo umírá, navzdory výsledkům posledních vyšetření a lékařským zprávám. Cítí se plná života, i když s určitými omezeními. Žije a snaží se toho zvládat co nejvíc a co nejlépe.

Takováhle povedená kamarádka úplně rozmetá vaši zaneprázdněnou důležitost. Zničí všechno, v čem si tolik libujete: podrážděnost, neplodné přemítání a kritizování ostatních. A kolikrát nemá ani dost slušnosti, aby vám vůbec něco řekla. Všechno vám pokazí prostě jen tím, jak je vděčná za každý nový den, zatímco vy šlíte z toho, že vám prořídly vlasy a rozšířil zadek.

Moje kamarádka Barbara žila s Lou Gehrigovou chorobou už dva roky, když jsme se toho jarního rána vydaly na výlet do sekvojového lesa Muir Woods. Za ty dva roky Barbara udělala a vyzkoušela snad všechno, aby zpomalila zhoršování nemoci. Kdybyste ji viděli, opřenou o moderní chodítko a s iPadem jménem Kate, který za ni mluví, nejspíš byste si pomysleli, že už ji nemoc dostala. A měli byste

pravdu, nebýt toho, že kromě ALS měla Barbara nezdolného ducha, nadšenou lásku k přírodě – a Susie.

Susie byla její přítelkyně. Žily spolu už 30 let a díky ní byla Barbara v obrovské výhodě oproti zbytku lidstva. Se Susie po boku by každý mohl být hrdina.

Barbara byla výkonná ředitelka organizace Breast Cancer Action, zaměřené na boj proti rakovině prsu. Je to nezávislá organizace, kterou předchází pověst rebela. Susie Barbaru v její práci vždycky podporovala. A já jsem za ta léta, co jsem Barbaru znala, měla proslov na mnoha galavečerech a benefičních akcích. Obě ženy byly přibližně stejně vysoké, nakrátko ostříhané tmavovlásky. Okouzující, elegantní a plné přátelské účasti.

Barbařin obličej teď byl nehybný, skoro jako maska, vystavená poryvům větru. Hodně zhubla, takže se jí pod kůží zřetelně rýsovaly kosti, obratle, nervová zakončení – a lidskost. Zůstal jí ale úsměv, který člověka pokaždé znovu zasáhne. Ne takový ten zářivý úsměv jako z reklamy, ale jemný jako paprsky slunce procházející větvemi stromů. Byl to nádherně laskavý, pokojný a pobavený úsměv.

Vydaly jsme se na cestu. Naše vedoucí Barbara šla v čele, a prozkoumávala cestu před námi. Dělal to velmi pozorně, protože jakákoli nepozornost ji mohla stát život. Susie šla kousek za ní a já kousek za Susie.

Sekvojovým lesem vede stezka, ale i přesto člověk cítí tu divokost. Majestátnost stromů vám vyrazí dech. Jsou jako boky bájných koní, jako sloní kůže. Vychází z nich tolik života a energie, a přitom jsou tak nehybné, že pojmete podezření, jestli spolu nehrají cukr, káva, limonáda.

Před dvěma měsíci jsme si všechny tři zašly na oběd. To ještě Barbara nebyla na umělé výživě a neměla Kate. Používala chodítko, ale pohybovala se normální rychlostí. Pořád ještě jedla příborem, ne pomocí plastové hadičky, a pořád ještě mluvila – i když tak potichu, že mi to Susie

občas musela přetlumočit. Barbara hovořila o svém blogu, kde se věnovala zdravému životnímu stylu, a o tom, že potřebuje doplňky stravy. Nadechnout se, vložit sousto do úst, s námahou promluvit, pořád dokola. Na svém blogu čas od času zveřejnila seznam věcí, které stále může dělat. V nejnovějším stálo: „Těšit se z kolibříků; spát se svým miláčkem. Podporovat lidi s rakovinou prsu.“

Ted' mlčí. Když chce něco říct, může to napsat na svém iPadu a Kate to pak s dostatečnou vřelostí přečte. Nebo se může šetřit a mlčet. Ví, že i o to málo, které jí ještě zbývá, jednoho dne přijde. Když žijete na hraně a nevíte, co vás čeká, jenom víte, že to bude horší, každý den se počítá. A tak jsme se toho chladného rána všechny tři vydaly na procházku lesem.

Obyčejně chodím rychle, protože můj tatínek měl dlouhé nohy, ale procházet se s Barbarou bylo jako hrát „Honzo, vstávej“. Kolik je hodin? Tisíc mravenčích. Barbařin soustředěný výraz vypovídal o tom, že se snaží zachytit každý detail sekvojí, nořících se v mlze. Nemohla se zdržovat mluvením o nedůležitých věcech, protože všechno musela napřed napsat. To nám všem ušetřilo zbytečné tlachání.

Les byl plný hudby. Sekvoje připomínaly píšťaly varhan, které hrají tiché akordy. Susie nám ukázala hejno pestrébarevných ptáků a odstranila Barbaře z cesty několik překážek. Susie je dokonalá podpora, je jako nosná zeď. Nepatří k lidem, kteří stavějí na odiv, jak všechno úžasně zvládají. Prostě se jen stará o to, aby se s přítelkyní cítily dobře. Má velký smysl pro humor, ale jen málokdy se uchýlí ke zlomyslné pomlouvačnosti.

V tomhle sekvojovém lese jsem byla nejmíň stokrát, jezdila jsem sem s rodiči už jako dítě. Když k nám někdo přijel na návštěvu, vzali jsme ho do Muir Woods. Jako čtyřletá jsem se tu ztratila v davu lidí. Ale tehdy, před padesáti lety, bylo všechno jiné. Jistě, rodiče vyděsilo, když jim zmizelo

dítě, ale nepočítali hned s nejhorším. A já jsem vždycky měla strach, ať už jsem byla zrovna ztracená, nebo ne. Ztrácela jsem se opravdu často, jako třeba jednou na rodeu, kdy jsem zatoulala na více než půl hodiny mezi šestnácti tisíci lidí. Rodiče mi proto na kabát začali připínat lístečky s mým jménem a jejich telefonním číslem. V případě nálezů, prosím, vraťte, jako kdybych byla kufřík. Dělali to až do mých sedmi let. Ztrácela jsem se celý život, možná víc, než je běžné, a pokaždé mě našli. Ale i když věřím, že duše je nesmrtelná a Boží milost věčná, stejně mám strach. Protože Barbara umře a Susie zůstane úplně sama.

Mám hrozně ráda následující řádky od Wendella Berryho: „Možná, že když už nevíme, kudy se vydat, konečně jsme stanuli na opravdové cestě. Mysl, která není zmatená, není plně využitá. Řeka zpívá, když po cestě míjí překážky.“

Velkou část svého života mám velkou naději a velký strach.

Toho dne byla taková zima, že jsme ani necítily všechny ty lesní vůně. Za teplého počasí les vydává různé vůně, ale teď bylo svěže mrazivo. Kráčely jsme po pěšině jako děti, které se baví tím, že jdou tak pomalu, jak jen to je možné.

Vrum, zahnuły jsme za první zatáčku. Myslím, že jsme se Susie moc o ničem nemluvily. Barbara si ukázala na ucho, a tak jsme se zastavily a zaposlouchaly se do zurčení potoku. Prolínal se v něm ptačí a lidský zpěv s tím, co říkala voda, jako kdyby měla vlastní jazyk: „Jděte dál; každý musí jít dál. Mě taky nic a nikdo nezastaví.“ Každý zvuk je ze své podstaty zastávka a díky tomu ho slyšíme.

Rychlost chůze jsme přizpůsobovaly Barbaře, která se držela svého vozítka. Cítila jsem, jak se na mě přenesla její čirá radost a vnímavost vůči každému okamžiku. Obrovité sekvoje v sobě měly zamrzlou hudbu, jako didgeridoo. Zdálo se mi, že jsou oblečené do sukní z vyboulené kůry a mladého porostu. „Jak by to asi vypadalo, kdyby si

ty sukně vyhrnuly?“, nadhodila jsem. Barbara ukázala na strom vyvrácený z kořenů, který byl odpovědí na moji otázku. Kořeny měl obrostlé mechem, takže vypadaly jako korály nebo ohromné chobotnice. Kmeny některých stromů byly kolem dokola omotané kořeny jako vinnou révou. Jiným zase zpod sukní vyčuhovaly klouby, svaly, nesčetná kolena a boule, které nabízejí posezení unaveným poutníkům.

A pak mi stromy začaly připomínat církevní shromáždění. Jak jsme tak procházely tím zeleným světem, zpola zahaleným v mlze a vystrkujícím své boule a výhonky, pocítila jsem na okamžik paniku. Paniku při pomyšlení na Barbařinu oddalovanou smrt – a možná i na moji. Všichni jednou umřeme! To je příšerná představa. S tím se přece nemůžu smířit. Jak máme žít, tváří v tvář své smrtelnosti? Levá, pravá, jít dál a tlačit před sebou chodítko.

Když mému synovi bylo šest nebo sedm a uvědomil si, že každý z nás dvou zemře jindy, rozplakal se a prohlásil, že kdyby to byl věděl, radši by se vůbec nenarodil.

Přesně v tu chvíli se Barbara ohlédla a věnovala mi něžný pohled. Pozorně jsme hleděly jedna na druhou jako před chvílí na stromy. Barbara se nikdy neusmívá, aby se někomu zavděčila nebo vlichotila. To se vidí málokdy.

Kolem rostly kapradiny a skoro to vypadalo, že v sobě mají pružinku jako deštníky. Možná by stačilo stisknout tlačítko, aby se bleskurychle rozvinuly nebo zase svinuly.

Nabraly jsme rychlost a prohnaly se další zatačkou tempem dva kilometry v hodině. Susie s Barbarou se totiž potřebovaly vrátit do San Franciska kvůli nějaké poradě. Město se zdálo být daleko, na jiné planetě, ale pořád ne tak daleko jako ta porada. Minuly jsme úžasnou přehlídku sekvojových boulí, jakoby stékajících v hustém zvlněném proudu, zastavených uprostřed valivého pohybu jako bahno nebo láva. Jedna z boulí vypadala úplně jako malé medvídě. Z boulí

raší kapradiny a někdy celé sekvoje. Kapradiny v sobě mají něco pravěkého. Schovávají se za nimi dinosauři. Jsou elegantní, odolné a bujné jako pera na dámském klobouku.

„Bojíš se často?“ zeptala jsem se Barbary. Pokrčila rameny a usmála se. Pak se zastavila, aby naťukala odpověď do svého iPadu. „Dneska ne,“ prohlásila „ipadová“ Kate.

Vavříny mají krásně lesklé listy a dlouhé větve, doširoka rozpažené jako baletky. A stejně jako baletky a na rozdíl od některých lidí (např. ode mě) jsou úžasně pružné, jak se vytahují za sluncem. Když se člověk chce prosmýknout mezi těmi gigantickými stromy, občas se musí uchýlit k tak divokým manévřům zadkem, že se sám nestačí divit. Nezbyvá než zamumat: „Ehm, pardon, já bych jenom – s dovolením – jenom projdu, pardon, omlouvám se.“

Mezitím jsme došli skoro na konec stezky. Hrozně ráda pozoruju všechny ty cizince a cizinky v botách na podpatku. V jejich rozhovorech rozeznávám ruštinu a italštinu a hlavně naprostou spokojenost. Jistě, oni mají doma Petrohrad a Sixtinskou kapli, ale my tu máme tenhle sekvojový chrám. I na ně ale doma čekají soukromé tragédie, od kterých si sem přijeli odpočinout. Život se s nikým nemazlí. Většina lidí se snaží, jak jen to jde, aby se jim dařilo dobře. Jenomže některé věci se nedaří a nejspíš se nikdy nepodaří, a na těch pak musíme přestat lpět. Na seznam věcí, které ještě pořád může dělat, Barbara připsala: „Ostříhat si nehty extra velkými kleštičkami; přehrávat si v hlavě písničky; dívat se na baseball.“ Všechno to, co zvládala, v sobě mělo důstojnost, a to, co už nezvládala, dokonce dvojnásobnou. Důstojnost na druhou. Její neokázalý optimismus byl nakažlivý a o tolik lepší než rezignovanost a trpělivost. To je prostě jenom ohavné.

Ani ona, ani Susie, si život nepředstavovaly zrovna takhle. V žádném případě. Měly v plánu cestovat, chodit do divadla, pomáhat lidem v boji proti rakovině prsu. Ale obě

jsou ochotné předefinovat samy sebe, svůj život a svou představu o tom, co je a co není v pořádku. Předefinování je pro většinu z nás noční můra. Už už si myslíme, že jsme v cíli, a najednou se stane něco, co nám rozboří všechny naše jistoty a přesvědčení. Snažit se přizpůsobit této nové situaci je jako soukat se do nepadnoucího oblečení, které se nám navíc ani nelíbí. Je ale důležité si uvědomit, že podstata zůstává, i když je proměnlivá a bere na sebe různé podoby. Jak nás učí buddhismus, na věcech nemáme křečovitě lpět. Když o něco přijdeme, už se o to nemusíme bát. Nemusíme dávat pozor, aby nám to někdo neukradl nebo nezničil. Už je to pryč. Takovou ztrátu můžeme oplakat, ale nemusíme se hned nechat pohrbit spolu s tím, o co jsme přišli.

Barbara si všimla malého ptáčka. Tak malého, že jsme se se Susie marně snažily na něj zaostřit. Schovával se mezi spadnými větvemi a tlejícími listy na samém dně sekvojového oceánu. Kromě něj a několika lidí byl celý les nehybný. Konečně jsme ho spatřily, drobounkého ustrašeného tvorečka, který tenounce cvrlikal. Ze samé radosti jsme se mu hluboce poklonily. Kolem bylo hluboké ticho. Jako kdyby do sebe stromy nasávaly všechny zvuky a přeměňovaly je na průzračně čisté tóny.

Poslední zastávkou na naší cestě byl obrovitý vavřín. Jeho větve tvořily oblouk klenoucí se nad zemí. Napínaly se přes cestu, vytahovaly se za sluncem a na druhé straně se dotýkaly země. Možná se budou plazit pořád dál, přímo za světlem, pomyslela jsem si. Vavřín nikdo neošálí. Větve měl pružné a štíhlé, připomněly mi mladého Asiata. Listí mu už opadalo, jako kdyby všechn svůj čas a životní energii spotřeboval na setrvání v oblouku. Barbara s námahou došla k vavřínu, usmála se a potom rukou udělala úplně stejný oblouk. Jako kdyby říkala: vzdávám poctu tak krásnému oblouku, stojím pod ním, procházím – a už jsem na druhé straně.

SPOLEČNÍCI

KNIHA PŘIJETÍ

Kdysi dávno musela existovat kniha, která nějak vyklouzla z konečné verze Bible. Nejspíš se ztratila mezi všemi těmi rukopisy. Mám na mysli knihu, která se zabývá otázkou, jak se máme vyrovnat s vyhnáním z ráje, a ukazuje, že i po této události jsme na světě vítáni. Možná někdo ohromně racionální usoudil, že s pocitem přijetí se to nesmí přehánět, protože z lidí dělá padavky. A tak dnes v Bibli najdeme příběh o porážce, vyhnání a hanbě, který, zdá se, nikdy nevyjde z módy.

Kniha přijetí by nás učila, že moc a společenské postavení nás nespasí. A že pocit bezpečí pramení z aktu přijetí – ať už ho nabízíme my druhým, nebo oni nám. Každá kapitola a každý verš této knihy by nám připomínaly, že jsme vítáni, někdy dokonce nadšeně vítáni, jakkoli jsme hamižní, zahledění sami do sebe, přehnaně kritičtí a často vlastně úplně směšní.

Jenomže se nějak stalo, že se tato kniha nedopatřením ztratila. Možná to dokonce nebylo žádné nedopatření; možná se prostě nezamlouvala biskupům, kteří studovali kanonické knihy z Jeruzaléma a Alexandrie, a tak ji svévolně zničili.

Je na nás, abychom tuto knihu znovu napsali.

Kde ale máme začít? Vždyť mnozí jsme zažili odmítnutí už v dětství. Jisté osoby, plné vlastních úzkostí a problémů

(nebudu nikoho jmenovat), nás nedokázaly milovat takové, jakými jsme byli. Kam až se musíme vrátit pro své dodatečné přijetí? Já bych musela začít už u své první vzpomínky.

Jsou mi tři roky. Rodiče mě vzali do naší rodinné chatky v malém městečku na pobřeží. Babička s dědou za ni dali dva tisíce dolarů. Je to bouda z neotesaného dřeva, která sice sestává z jediné místnosti, ale zato stojí jen asi sto světelných let od čehokoli, co by stálo za zmínku.

Moji prarodiče procestovali svět jako křesťanští misio-náři a domů si mimo jiné přivezli osm dřevěných čaroděj-nických masek z Mexika. A z nějakého důvodu je rozvěsili po zdech rodinné chatky. Masky měly ďábelské oči s dě-sivými bělmy, která zářila ve tmě, stejně jako jejich veliké tesáky. Už tenkrát jsem si začala budovat svou kariéru ce-loživotního insomniaka. Nemohla jsem usnout, a když se mi to podařilo, vzápětí jsem se zase budila v bílém světle těch očí a tesáků, prostoupená hrůzou. Rodiče se mě snažili utěšit, mrzutí, že je budím uprostřed noci. Vzpomínám si, že jsem ukázala na ty masky, kterých jsem se bála, a oni mě laskavě konejšili: „Prokrista, Annie, vždyť to jsou jen masky!“ Což mi překvapivě moc nepomohlo. A tak jsem přelezla na druhou stranu přistýlky, kde spal můj starší bra-tr. Pomalu jsem začala usínat, zato on se probudil a odstrčil mě zpátky na moji stranu postele. Jenže já jsem přilezla znovu. Odtlačil mě nohou, ale já se vrátila jako bumerang. Pak mě začal bít. Když nad tím teď přemýšlím, mám pocit, že tehdy by mě bil každý. Včetně Pána Ježíše.

Někdy jsem dokonce ze spaní křičela hrůzou, což jenom zvyšovalo moji oblíbenost u ostatních členů rodiny. I doma, když jsme se konečně vrátili z chaty, jsem měla noční můry. Zdálo se mi, že si mě masky našly, i když už jsem od nich byla daleko pryč. A jednou jsem měla sen, ve kterém se moje matka otočila od sporáku, v ruce vařečku, a zpoza čaroděj-nické masky s konopnými vlasy jí zlověstně blýskala bělma.

Ale masky zůstaly na zdech. Proč je rodiče nebo prarodiče nesundali a nepověsili tam místo nich něco, z čeho bych neměla noční můry, třeba obrázky zvířátek nebo pohádkových bytostí? Čas moje děsy nijak neumenšil. Ještě jako devítiletá jsem se bála – a pořád jsem nemohla spát. Tou dobou už jsem trpěla migrénami a také pocitem, že nezapadám. Byla jsem hrozně nešťastná.

Skutečnost je taková, že v prvních desetiletích života byla většina z nás vítána jen za určitých podmínek. Pocitu přijetí se nám dostávalo pouze tehdy, když se rodiče zrovna nehádali, když jsme se chovali naprosto vzorně, dobře jsme se učili, neměli žádné zvláštní potřeby a nebyly s námi problémy. Kdo chtěl od dospělých něco navíc, se zlou se potázal.

A aby toho nebylo málo, naše planeta také není zrovna to nejpohostinnější místo na světě.

Na počátku bylo uhnízdění vajíčka v děloze, které pro naše rodiče představovalo to nejlepší, nebo naopak to nejhorší, co je v životě potkalo. Pak na scénu přišel Bůh nebo Život a nějakým magickým způsobem začal z vajíčka utvářet lidskou bytost. Za devět měsíců bylo jeho dílo dokonáno a my jsme přišli na svět. A než jsme se nadáli, ocitli jsme se u jednoho stolu s párem veskrze nešťastných lidí, kteří měli hlavu plnou pomýlených představ. Oba dost pili. Nikdy nedokázali nastavit jasné hranice, ale běda tomu, kdo je překročil. A mohli se přetrhnout, aby nám dali najevo, že takhle si své děti rozhodně nepředstavovali. Byli jsme pro ně zklamáním. Tolik se snažili být nám dobrými rodiči, ale my jsme mařili jejich ušlechtilé úmysly svým podivínstvím a špatným přístupem.

Upřímně věřili tomu, že nás bezpodmínečně milují. Jak rozkošné! Jenomže dítě, které se třikrát denně poslušně dostavovalo ke stolu, bylo jiné než to, které si rodiče naplánovali. Zdálo se, že je to pokaždé znovu vyvedlo z míry. Úplně na to v době mezi snídaní a obědem zapomněli.

Rodiče prostě jen kopírovali to, co se naučili od svých rodičů, když byli malí. Takhle to bylo a takhle to bude, tečka.

Nešlo jen o občasný pocit, že nás vnímají jako vetřelce nebo nepříjemnou povinnost. Především jsme se neustále museli mít na pozoru před jejich náladami, rozmary, bobtnající podrážděností a množstvím vypitých piv. Neříkám, že na dětství nemám žádné hezké vzpomínky. Mám. Rodiče s námi chodili na pikniky, brali nás na pláž, pořídili nám psa. Určitě ale víte, že většinou je to právě nekonzistentnost, co dovede laboratorní myši k šílenství.

Možná, že rodičům vadilo vědomí, jak dobře je jejich děti znají. Měli jsme je prokouknuté. Viděli jsme, jací doopravdy jsou: psychicky vyšinutí, labilní a nepřístupní. Znali jsme jejich nejdůvěrnější pachy, zvuky a slabá místa, jako malí špioni. Hitem padesátých a začátku šedesátých let byla celospolečenská hra na téma: Hádej, kdo jsem? Vyhrával ten, jehož pravou identitu nikdo neodhalil. My, děti, jsme byly svědky totální rodičovské přetvářky. Pomáhaly jsme jim zachovávat dojem, který se snažili dělat na zbytek světa. Protože kdyby je někdo spatřil takové, jací doopravdy byli, všechno by se rozbořilo, naše rodinná loď by se potopila. Zadržovali jsme dech, abychom loď udrželi nad hladinou. Byli jsme malé vzduchové nádrže.

Hluboko uvnitř věděli, že jsou maniodepresivní šílenoci. Ale chtěli, aby je ostatní vnímali jako milující rodiče, pokojné bojovníky a svědomité zaměstnance. Vydávali se za aktivisty, kteří se snaží udělat ze světa bezpečné místo pro demokracii. Jediný, kdo znal jejich neřesti a záchvaty vzteku, byly jejich děti. Jenže ty byly pod kletbou, pod permanentní hrozbou vyhnanství nebo hladu.

Ale všechno zlé je k něčemu dobré. Když vyrůstáte ve zraňujícím světě, kde je všechno nemocné a závislé na alkoholu, dřív nebo později si vytvoříte systém, jak se uprostřed

toho všeho nezbláznit. Naučili jsme se držet jazyk za zuby. Kromě toho naši rodiče měli sourozence, kteří nás zbožňovali, protože jsme nebyli jejich. Ti mě opravdu *chápali*. Sotva jsem vešla k nim do bytu, teta a strýček se úplně rozzářili. Podívejte, kdo přišel! Annie! Není skvělá? Dívali se na mě očima plnýma radosti a okouzlení a já jsem začala chápat, co je to láska.

Jejich láska byla mým útočištěm v době dospívání, kterou jsem málem nepřežila. Nikdo na světě netrpí pocitem nevítanosti a nepatřičnosti tolik jako teenageři. Alkohol byl základ, pokud jsem se chtěla cítit aspoň trochu v pohodě. Než jsem objevila chlast, měla jsem pocit, že pro všechny ty krásné lidi jsem neviditelná. Zato jsem neustále musela čelit pohledům rodičů, učitelů, a co bylo nejhorší – sebe samotné. Měla jsem blízké kamarády, kteří mě upřímně milovali. Přesto jsem ale často měla strach, z různých lidí, z neúspěchu, z věcí kolem sexu, které jsem dělala nebo chtěla dělat. Vypěstovala jsem si šarm, smysl pro humor a rozhled. Doufala jsem, že díky tomu se mi podaří odrazit staré známé demony, ale pokaždé se vrátili.

Zato se mi dostávalo vřelého, skoro kamarádkého přijetí od učitelů. Měli mě rádi, protože jsem byla chytrá, zábavná a zoufalá. Úžasně mě podporovali, když jsem se cítila jako úplná nula. Kromě toho mi dali spoustu skvělých knížek, které mi pomohly pochopit základní pravdu: člověk se odjakživa cítil osamělý, zlomený a neschopný začlenit se do společnosti. A všichni velcí spisovatelé pili – kromě Kafky a Nietzscheho. Což mi ale nevadilo, protože zrovna jejich životy jsem jako teenager žít nechtěla.

Na vysoké jsem navázala hluboká přátelství, z nichž některá vydržela dodnes. Nadšeně jsme se zabývali politikou a uměním, tato záliba už mi také zůstala. Dříve nebo později se však každý musel rozloučit a začít žít svůj život. Však víte. Život zahrnující tvrdou hudbu, vulgární obrazy,

všechny ty triumfy a skrytá nebezpečí dospělosti, ze kterých člověk dostává závrať. Byla to tak trochu děsivá jízda.

Vždycky mi pomáhalo podávat skvělé výkony a být nechutně zaneprázdněná. Ale nic z toho nebylo tak účinné jako alkohol nebo sex, ideálně obojí.

Někdy po třicítce se celý můj systém zhroutil. Začala jsem abstinovat, protože jsem z pití zešilela. Několik žen z terapeutické komunity mi nabídlo pomocnou ruku. Poznaly, že jsem k smrti vyděšená. Vyprávěla jsem jim o nejhorších věcech, které jsem kdy udělala, a ony jenom přitakaly: „Jo, to znám.“ Řekla jsem jich o zločinech, kterých jsem se dopustila na nevinných, zejména sama na sobě, a jejich reakce byla: „Nápodobně. Vítej mezi námi!“ Vypadalo to, že ať dělám, co dělám, tyhle ženy mě nikdy neodmítnou. Byla to pro mě noční můra, ze které se stalo vysvobození.

Začala jsem chápat, že přijetí znamená solidaritu. Těší nás, že jsi tu, a jsme tady s tebou. Takže o co jde? Abys tohle období přežila a našla v životě štěstí? Tak fajn, jdeme do toho s tebou.

Už v prvních týdnech střízlivosti jsem si uvědomila, že existují dvě různé verze mojí osoby. Jednou z nich jsem byla já, jak mě viděli mí blízcí kamarádi, a druhou já, jak jsem se vnímala sama. Vždycky jsem žila v domněnání, že jsem jenom špatná lhářka, která je každému odporná. Přátelům jsem ale připadala neodolatelná a ve všem mi naprosto důvěřovali. Usoudila jsem, že jedna z těchto verzí musí být pomýlená, a udělala jsem nejradikálnější rozhodnutí svého dosavadního života: uvěřila jsem přátelům. Dokonce jsem uspořádala malý večírek na počest svého znovunabytého báječného já. Pozvala jsem jenom sebe a svou kočku a připíjely jsme si imaginárními šálky čaje, které jsem pozvedala s vystrčeným malíčkem.

Abych sebe samu mohla takhle přijmout, musela jsem si napřed spoustu věcí urovnat, znovu najít svou duševní